

Hrvoje Petrić autor je posljednjeg znanstvenog rada u ovome broju "Podravine" pod nazivom "Studenti na zapadnim sveučilištima kao pokazatelj mobilnosti stanovništva zapadnog dijela srednjovjekovne Slavonije (Na primjeru koprivničke Podravine do kraja 16. stoljeća)". Rad je objavljen na hrvatskom i na engleskom jeziku, a obrađeni su studenti s područja koprivničke Podravine koji su studirali na zapadnim sveučilištima i koji su jedan od primjera mobilnosti stanovništava s tog područja u srednjem vijeku.

Daniel Patafta

**PODRAVINA - časopis za multidisciplinarna istraživanja, vol. III, br. 5,
Meridijani, Koprivnica, 2004., 1-162 str.**

Već treću godinu redovito izlazi ovaj časopis koji objavljuje radove koji su vezani uz Podravinu, ali i za ostale prostore koji se nalaze uz prostore rijeke Drave i njezina porječja. Pokretači časopisa su odgovorni urednik prof. dr. Dragutin Feletar i urednik Hrvoje Petrić. Časopis je međunarodnog karaktera, a u njegovu uredničkom odboru su članovi iz Njemačke, Češke, Mađarske, Slovenije i Hrvatske. I dosadašnji autori javljali su se iz više država: Češke, Austrije, Mađarske, Slovenije i Hrvatske pa je ovaj časopis od svojih početaka čimbenik integracije Podravine i Koprivničko-križevačke županije u europske integracijske procese.

Ovaj broj, na čijoj se naslovnici nalazi fotografija župne crkve u Turnišću (u Prekomurju), sadrži devet članaka koji potvrđuju interdisciplinarnost i vrijednost tog transregionalnog znanstvenog časopisa, koji svoje središte ima u Koprivnici.

Članak Mire Kolar-Dimitrijević "Hrvatski Radiša i Podravina od 1903. do 1945." opisuje djelatnost tog društva koje se bavilo školovanjem siromašne seljačke djece u obrtu i trgovini, i to samo na području Podravine. Konkretizirano je da je društvo djelovalo u Podravini preko povjerenika ili radnih odbora i da se rad tog društva do Drugog svjetskog rata može ocijeniti pozitivnim. U radu društva osobito se istaknuo dr. Pavle Tomašić koji je bio i tajnik organizacije u Drnju, a koji je naglasio da treba razviti gospodarsku snagu našeg naroda jer samo su dvije sile koje drže narod u povijesti, a to su: novac i brojna nadmoć. Iako arhiva tog društva nije sačuvana, autorica je uspjela pronaći imena nekih Radišinih pitomaca te bi tu listinu trebalo dopuniti, što se može samo suradnjom bivših Radišinih pitomaca ili njihovih potomaka.

Docent Pedagoškog fakulteta u Mariboru Andrej Hozjan napisao je rad "Putovati v Prekmurje, potovati iz Prekmurja od 16. do 18. stoljeća". Naveo je da je Prekomurje od kralja Ladislava I. pripadalo u državnopravni okvir ugarske krune i da je kao granično područje na granici dviju velikih država koje su od prve polovice 16. stoljeća imale istog vladara bilo vrlo važno za cijelu regiju jer su tuda prolazile najznačajnije prometnice sjeverozapadnog panonskog bazena. Po uzoru na to kako su to radili Lovorka Čoralić i Milko Kos, autor navodi sve zanimljivosti tih mukotrpnih i dugotrajnih putovanja od 16. do 18. stoljeća.

Geza Palfy iz Povijesnog instituta Mađarske akademije znanosti i umjetnosti u Budimpešti prikazao je kako je nastala karta hrvatsko-slavonskih i ugarskih krajiških utvrda talijanskog vojnog arhitekta Nicole Angielinija u drugoj polovici 16. stoljeća. Riječ je o četiri karte: karti

Hrvatske i Slavonije, karti kraja između Mure i Dunava, karti rudarskih gradova te karti gornje Ugarske. Analizom tih karata autor dolazi do zanimljivih zaključaka. Karte su nastajale na osnovi tajnih mjerenja koja su dostavljana bečkom Dvorskom ratnom vijeću i u njihovu je izradu uloženi velik napor. I sam Angielini je bio "baumeister" utvrda te je proputovao cijelo područje te od 1563. do 1564. izradio karte koje su poslužile za izradu mape hrvatsko-slavonskih krajiških utvrda, koje su bile vrlo važne u borbi s Osmanskim Carstvom.

Dragutin Feletar i Hrvoje Petrić dopunili su na temelju proučavanja fonda križevačke županije i uz iščitavanje literature dotadašnje povijesne spoznaje o ludbreškoj Podravini sredinom 18. stoljeća. Na temelju kanonskih vizitacija te matičnih knjiga rođenih, umrlih i vjenčanih prikazane su demografske promjene. Dopunjena je povijest veleposjeda Batthyani u Ludbregu s navođenjem prihoda, gradnji dvorca 1745. kada je izvršena pretvorba renesansnoga kaštela u barokno-klasicistički kompleks. Dan je i osvrt na školstvo, socijalnu skrb, zdravstvo, crkvu i graditeljstvo. Zanimljivo je da su 1739. zakupnici ludbreškog vlastelinstva bili Jakov Jelačić u Selniku, protonotar i podban Baltazar Bedeković u Sigecu, Franjo Matačić u Ludbregu, Juraj Šulok u Hrastovskom i Fodroczy u Ludbregu te da je Ludbreg bio sjedište malog županijskog suca Sladovića i da je imao svog notara. Svakako je zanimljivo da je 1786. kirurg Zeidler istaknuo potrebu gradnje doma za nemoćne u Malom Bukovcu. Iznenađujuće je koliko su novog autori pronašli o Ludbregu iako se o Ludbregu razmjerno mnogo pisalo u našoj historiografiji, no možda najmanje upravo o 18. stoljeću.

Profesor na križevačkoj gimnaziji Ivan Peklić obradio je život i djelo grkokatoličkoga križevačkog biskupa Julija Drohobeckog od 1891. do 1914. godine. Taj je biskup rođen u sjevernoj Ugarskoj, ali je izvanredno zaslužan za društveni i gospodarski život križevačkog područja i Žumberka, što mu je bilo uzvraćeno time što je predstojnik Odjela za bogoštovlje i nastavu Zemaljske vlade Izidor Kršnjavi dao prekrasno urediti unutrašnjost križevačke katedrale, zaduživši najpoznatije umjetnike onog doba na tom poslu. Zanimljivo je spomenuti da je Drohobecki od 1893. do 1919. bio i predsjednik Hrvatskog glazbenog zavoda u Zagrebu. Peklić je spoznaje koje su iznesene na znanstvenom skupu o Drohobeckom 1998. upotpunio, sredio i prikazao u cijelosti, osvrnuvši se na život tog vrijednog biskupa u Pribiću, gdje je živio poslije 1919. godine.

Suradnik Pokrajinskog muzeja u Murskoj Soboti Franc Kuzmić razradio je povijest crkvene uprave Zagrebačke biskupije u Prekomurju prikazavši kako je to utjecalo na rad Katoličke crkve. Zagrebačka biskupija obnovila je svoju upravu u prekomurskom distriktu 1693. nakon istjerivanja Turaka iz Velike Kaniže, čime je opet došla u spor s vespremskom biskupijom. Borbe su se vodile i između györske biskupije kojoj je bila podređena županija u Železnom. Carica Marija Terezija osnovala je 1777. novu biskupiju u Sombatelju u koju je iz zagrebačke biskupije uključila 16 župa, od čega 11 s mađarskog područja, a pet iz donjeg Prekomurja. Zagrebačka se županija brižno starala o svojim župama u Prekomurju.

Mr. Mladen Matica iz Zavoda za prostorno uređenje Koprivničko-križevačke županije obradio je temu "Virtualno poslovanje u Podravini", što je vrlo značajno za napredak koprivničke privrede danas. Iskazano je da 57 tvrtki imaju vlastitu web stranicu na Internetu te da virtualno poslovanje prati proces tranzicije i globalizacije. Proizvodnim tvrtkama web služi za marketing i neprekidno traženje novih tržišta izvan regije i izvan granica Republike

Hrvatske. Istaknuto je da se tvrtke koje imaju web stranice bave trgovinom, informatikom, financijama, građevinarstvom, turizmom, intelektualnim uslugama i dr.

Docent dr. Boris Golec iz Zgodovinskog inštituta Milka Kosa Slovenske akademije znanosti i umjetnosti u Ljubljani napisao je zanimljiv rad "Etnične in jezikovne razmere v mestih in trgih štajerskega Podravja in Pomurja v stoletjih pred 1800". Na osnovi imenskog fonda stanovništva, kao i narativnih izvora, uspoređuje jezično bogatstvo i raznolikosti u mjestima i trgovinama štajerskoga Podravlja i Pomurja, zaključujući da je višejezičnost karakteristika stanovništva tog područja i da je to osiguravalo napredak tim krajevima. Oni koji su htjeli biti uspješni morali su znati njemački, a slovenski je sve više postajao jezik služinčadi i u prvoj polovici 19. stoljeća bio je vezan iznimno uz niže socijalne slojeve, sve dok se to nije izmijenilo radom Prešerna i slovenskih narodnjaka.

Urednik časopisa Hrvoje Petrić objavio je izvanredno vrijedan članak u kojem je nastojao predstaviti historiografiju koprivničke, ludbreške i đurđevačke Podravine, čiji se prostor danas poklapa s Podravinom u užem smislu, te je uveo pojam podravska historiografija. U tom radu, koji bi bilo potrebno otisnuti i kao posebni separat, navedene su gotovo sve važne ličnosti podravske historiografije, muzeji, zbirke, društva, časopisi, knjige te ovaj rad svakako može pomoći povjesničarima u snalaženju u već vrlo bogatoj povijesnoj literaturi o Podravini. Ima tu i podataka koje nije moguće dobiti iz "Bibliographie Podraviane" (Koprivnica 2001.), osobito s obzirom na najnovije povijesne priloge. Rad je važan i zato što govori o znanstvenim projektima, serijama koje su započete i koje treba nastaviti, a u studenome 2002. nastala je i prva web stranica o podravskoj povijesti i povijesnim znamenitostima. No, Hrvoje Petrić ne bi bio pravi povjesničar kada ne bi taj svoj rad završio poglavljem "Kamo ide podravska historiografija?". Ističući vrijednost onoga što je stvoreno, Petrić napominje da još mnogo toga treba učiniti jer je ostalo mnogo nerazjašnjenih problema i neistraženih područja koja čekaju mlade istraživače s modernim pristupom povijesnoj znanosti. Arhivska je građa razasuta po brojnim arhivima u zemlji i inozemstvu, a treba prikupiti i bogatu građu koja se nalazi u obiteljskim ostavštinama. Zanimljiva mu je zamisao da bi Koprivnica bila najbolje središte Državnog arhiva koji bi obuhvatio Koprivničko-križevačku županiju jer bi to omogućilo uzlet regionalne historiografije. Ističe važnost projekata, među kojima i subprojekt "Podravsko višegraničje" koji je utemeljen 2002. godine i koji je već organizirao dvije znanstvene konferencije - jednu u Križevcima 2002. o etnokonfesionalnim promjenama, a drugu u Koprivnici 2003. godine o ekohistoriji rijeke Drave. Hrvoje Petrić smatra da bi u Koprivnici trebalo utemeljiti i Zavod za povijesna i geografska istraživanja Podravine jer praksa pokazuje da postoji živi interes studenata da se bolje upozna i istraži i sjever Hrvatske. Možda bi trebalo izraditi i Leksikon Podravine kako to već ima Petrinja, Požega pa čak i Turopolje.

U dijelu prikazanih radova više se autora potrudilo prikazati povijesnu produkciju koja se odnosi na Podravinu ili njezine povjesničare. Daniel Patafta prikazao je Zbornik Mire Kolar-Dimitrijević u povodu njezine 70-godišnjice. Branko Vujasinović osvrnuo se na kapitalno djelo "Povijesnu kartografiju" Mirele Slukan Altić, a dan je osvrt na br. 17 "Scientie Podraviane" i "Podravski zbornik" br. 29 za 2003. godinu. Prikazan je i peti broj križevačkog znanstvenog časopisa "Cris" iz pera Ivana Peklića.

Mira Kolar-Dimitrijević

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Scientific Research Journal for Economic and Environmental History

Volumen 1 / Broj 1
Zagreb-Samobor 2005.
ISSN 1845-5867
UDK 33 9 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju

Izdavačka kuća Meridijani

Obrtnička 17, 10430 Samobor

tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321

e-mail: meridijani@meridijani.com

www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Sekcija za gospodarsku povijest Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti Zagreb
(moderator: mr. sc. Hrvoje Petrić)

Međunarodni istraživački projekt »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediteranskom kontekstu« Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
(voditelj: prof. dr. sc. Drago Roksandić)

Urednici / Editors-in-chief:

Mira Kolar-Dimitrijević, Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Močanin,
Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb, Hrvatska)

Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Slaven Bertoša (*Pula, Hrvatska*), Zrinka Blažević (Zagreb, Hrvatska),

Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (Zagreb, Hrvatska), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*),

Halil Inalcik (*Ankara, Turska*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Aleksandar Jakir (*Marburg, Njemačka*),

Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (Zagreb, Hrvatska),

Kristina Milković (Zagreb, Hrvatska), Ivan Mirnik (Zagreb, Hrvatska), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*),

Daniel Patafta (*Rijeka, Hrvatska*), Gordan Ravančić (Zagreb, Hrvatska), Marko Šarić (Zagreb, Hrvatska),

Nataša Štefanec (Zagreb, Hrvatska), Mladen Tomorad (Zagreb, Hrvatska), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*),

Milan Vrbanus (Zagreb, Hrvatska), Zlata Živaković Kerže (*Osijek, Hrvatska*)

Grafički urednik / Graphic design:

Alojz Zaborac

Prijelom / Layout:

Hrvoje Herceg

Lektura / Language editing:

Lidija Menges

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2005.

Adresa uredništva / Mailing adresss:

Hrvoje Petrić (urednik)

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet

Ivana Lučića 3

HR-10000 Zagreb

e-mail: h.petric@inet.hr

h.petric@ffzg.hr
